

Іній

Євген Гуцало

Неначе в молочній повені затонув ранковий світ.

І скрізь розіллалось густе біливо туману — завмерло і не зрухнеться в зимових полях; прибідли та пригасли дороги; села потихшали і наче попричаювались у його непорушних хвилях; а ліси то й зовсім зацімували — дерево коло дерева стоїть мовчазне, печальне...

Десь зійшло сонце, й тепер його проміння добивається до землі. Немає вітру, безрух, а туман легшає, м'якшає, вже не стоїть стіною, уже далі видно крізь його запону, вже скоро, либонь, і сонце зблисне згори...

І коли, нарешті, вродився день... І коли навсебіч прослались чисті сніги... І коли повітря стало прозоре, а небо відкрило свою сором'язливу, неторкану блакить... Коли все запало в душу раптовим і міцним враженням, тоді довколишній світ побачився зовсім іншим, ніж був досі — вчора, позавчора. Світ довколишній побачився оновленим, вродливим, він, народившись із туману, став святковим, урочистим і величним.

Усе вкрив іній.

Найдрібніша бадилінка обібралась інеєм. Срібні його колючки, здається, були навіть на кожній грудочці снігу, бо іній сів і на сніг. І далина сивіла так, ніби повилась найдрібнішими цятками інею, що підбілили та підсвітили далеку голубінь. І чисте повітря теж — увишину, у вишину! — найхімернішою сріблястою курявою поїнялось... Весь видимий простір дивно увібрав у себе іній, сповнився його сянням, усе в цьому світі (навіть далеч, навіть вишина) припало інеєм.

Одмінився ліс. Дерево кожне, ще недавно чорне, похмуре, припале до землі, тепер біліло, стало легке, помолоділе, прагло догори, — і всі дерева разом творили вже не ліс, а фантастичну зграю (не птахів, ні, а саме фантастичних дерев), котра ось зараз легко зрине над землею, полетить у світ тієї казки, з якої вона прилетіла та й стала отут на землі, щоб відпочити на мить, щоб вразити людську уяву... Завмерла зграя дерев, і стоїть поміж їхніми стовбурами, що мають синюваті тіні, стоїть поміж їхніми кронами, опереними найніжнішим пухом, живе світло сонця. Саме живе світло, бо й воно причетне до творення казки зимового лісу, бо і йому передалась незвичайність стану, в якому перебувають дерева, і отой їхній настрій — нетутешній, неземний.

Ідеш через ліс, і зачарування його красою не полишає твоєї істоти, зачарування теж наче має всі відтінки снігу, що лежить на галявах, і легкість інею, що переінакшив усе, і живу тишу, живе свічення сонячного світла. Зачарування твоє майже рівне чарам та красі білого лісу, і ти радієш, що воно залишиться з тобою, що візьмеш ти його з собою і в день завтрашній...

Біліє, гостро мерехтить зимовий день, зодягнутий в шати з інею, а сонце опромінює кожну скалку, сонце щедро дарує свою ясність найдрібнішій грані, і торжество світла таке повне, могутнє, таке потужне, що, либонь, починаєш розуміти таємницю його

життєдайної сили, бо ось же, нарешті, вона розкрилась перед тобою, ось вона явила себе в блиску, в красі, в розповні!

І так до самісінького вечора розкошує буйне сонце, до самісінького вечора природа в інеї тішиться своєю чистотою та молодістю, а коли смеркає, то наче поволеньки пригасає сніг, пригасає іній... і тепер він так само, як і вдень, ошаслиблює кожне дерево, кожен кущик, та все ж таки ледь-ледь посмутнів, запечалився. Благородна його чиста печаль, благородний його тонкий смуток, що начебто невловною мелодією снується довкола, пронизуючи й серце твоє, що чутливо відгукується на його поклик.

Смеркло — і начебто поважчав іній на деревах, і вони теж ледь-ледь поважчали, що здається, вже не злетять догори фантастичною зграєю. І повітря поважчало, спохмурнівши... Й дедалі все зриміше та відчутніше западає морок, іній згасає, як сніг, як і даль...

А потім, коли в небо викотиться повний місяць, коли він з'явиться, щоб володарювати над усеньким світом, а найперше, мабуть, над цією зимою, то знов усе відроджується, переінакшується — сніг, набравши таємничого зблиску, значно вагомішого, ніж удень, знову грає білим сяйвом, знову холодним молоком розливається довкруг, скільки сягає око. І тоді до інею мовби знову повертається його чарівлива сила, він сам оживає, а оживши — надає непередаваної краси довколишньому світові, який радіє і місяцеві, і тому, що знову пахким духом зацвів іній.

Зацвів іній на всьому, замерехтів, засвітився — і тепер його цвітіння інше, ніж удень, тепер воно начебто має ще й інше значення. Тиху ніч, бездонне небо, чорно-голубу темряву подекуди пронизали погляди приляглих зірок, а тут, на землі, відбувається, звершується свято розквітлого інею, його торжество.

Цвіте іній, осяяний місяцем, цвіте холодними квітками, і пелюсточки їхні пахнуть морозом. І немає, либонь, зараз ніде кращих квіток, ніж квіти інею, що зріс не тільки на гіллі дерев, а й на білих полотнах снігів.

Срібна ніч. І рівний срібний настрій розіллявся, заповнив землю.

Джерело: Барвінок, 1985.